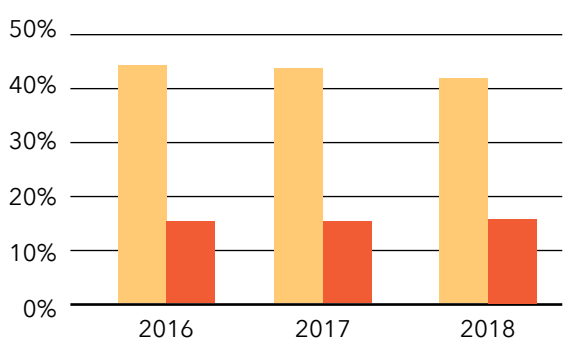

WIJ ONDERHANDELEN OOK VOOR WIE NIET (MEER) WERKT

Je loon is meer dan wat je maandelijks op je rekening gestort krijgt. Ook je socialezekerheidsrechten zoals pensioen, ziekte- en werkloosheidsuitkeringen maken deel uit van je loonpakket. Soms spreekt men van “uitgesteld loon”. Het is loon dat je niet maandelijks ontvangt, maar dat je “uitgesteld” ontvangt als er zich een “sociaal risico” voordoet. Denk aan ziek worden, je werk verliezen of ouderdom.

Tijdens de grillen van het leven en de dips van de economie kan je rekenen op de sociale zekerheid om je inkomen op peil te houden. De coronapandemie maakte dit overduidelijk. In 2020 konden maar liefst 1 miljoen werknemers rekenen op uitkeringen tijdelijke werkloosheid. Enkel dankzij onze sociale bescherming konden vele Belgen het hoofd boven water houden. Maar het systeem bewijst ook zijn nut in normalere tijden. Zonder de sociale zekerheid zou 42,50% van de Belgen in armoede leven. Kortom, het aanvullend loonvoordeel genaamd sociale zekerheid verkleint met 65% je risico om ooit in armoede te leven.

Figuur:
Armoederisico voor en na herverdeling

■ Armoederisico voor belastingen en herverdeling
■ Armoederisico na belastingen en herverdeling
(Bron: OESO - 2019)

Goed brutoloon is belangrijk voor later

Deze loononderhandelingen gaan dus niet enkel over directe opslag, maar ook over bijkomende sociale rechten. Hogere brutolonen vertalen zich automatisch in extra middelen voor de sociale zekerheid. Je brutoloon nu bepaalt je later pensioen, net als je uitkering bij werkloosheid of ziekte. Omgekeerd, lage (bruto)lonen achtervolgen je doorheen je levensloop. Voor vrouwen bijvoorbeeld vertaalt de loonkloof zich uiteindelijk in een echte canyon bij pensionering. Verdienen mannen om en bij de 20% meer dan vrouwen, dan loopt de pensioen-kloof op tot zowat 30%.

Het belang van het brutoloon verklaart waarom vakbonden ijveren voor opslag in bruto en niet in netto. Bedrijfswagen, fietsvergoeding, maaltijdscheques, het is fijn voor wie het krijgt, maar het is letterlijk van geen tel voor je sociale rechten. Je later pensioen stijgt er met geen eurocent door, noch je latere ziekte- of werkloosheidsuitkering. Om dezelfde reden bekijken vakbonden de zogenaamde “cafetariaplannen” met argusogen. De laatste jaren zijn stelsels waarbij werknemers zelf deels hun loonpakket samenstellen populair, vaak in netto-verhogingen waardoor je minder socialezekerheidsrechten opbouwt. Dat is belangrijk om weten wanneer men keuzes moet maken.

Welvaartsenveloppe

In de jaren 1980 en 1990 bleven de pensioenen en uitkeringen ver achter op de evolutie van de lonen. Via de Welvaartsenveloppe hebben de vakbonden dat weten te keren, al is er nog altijd een lang stuk van de weg af te leggen. De Welvaartsenveloppe, die staat voor een budget van 713 miljoen euro, zorgt ervoor dat opslag voor de werkenden doorsijpelt naar werklozen, zieken en gepensioneerden.

Om de twee jaar onderhandelen vakbonden en werkgevers over de besteding van deze welvaartsenveloppe. Voor 15 september van elk even jaar moeten de sociale onderhandelaars de regering adviseren over de besteding van het budget. Voor de komende twee jaren is 625 miljoen euro voorzien voor hogere vervangingsuitkeringen en 88 miljoen euro voor de sociale bijstand (het leefloon bijvoorbeeld). De vakbonden willen de middelen prioritair inzetten voor de verhoging van de laagste uitkeringen, om zo de strijd tegen de armoede kracht bij te zetten. De werkgevers weigerden echter een gezamenlijk advies naar de regering te formuleren binnen de wettelijke termijn. Op die manier raakt de discussie over opslag verward met de onderhandelingen over de welvaartsenveloppe. Het is een slinkse manier van de werkgevers om

de onderhandelingspositie van de vakbonden te verzwakken. Ze hopen dat de syndicale organisaties akkoord zullen gaan met een bescheiden opslag omdat anders de verhoging van de uitkeringen niet zouden doorgaan. Kortom, ze trachten de werkenden uit te spelen tegen de inactieven. Het is chantage op kap van de allerzwaksten in onze samenleving. De vakbonden willen dat de discussie over de welvaartsenveloppe los staat van het interprofessioneel akkoord.

